

PRACA ORYGINALNA

Próba porównania kondycji psychicznej Belgijskich i Polskich studentów pielęgniarstwa

Comparative study of psychological condition of Belgian
and Polish students of nursing

Andrzej Brodziak¹, Marie-Anne Lecomte², Ewa Ziółko¹

STRESZCZENIE

WSTĘP

Wypowiedzi wielu publicystów, a także niektóre obserwacje własne przemawiają za tym, iż ogólna kondycja psychiczna nie jest bardzo dobra. Wątpliwości dotyczące jakości przeciętnego stanu psychicznego dotyczą w szczególności ludzi młodych. Powstaje także pytanie czy kondycja psychiczna młodych ludzi w naszym kraju różni się znacząco od przeciętnego stanu psychicznego w innych krajach europejskich.

MATERIAŁ I METODY

Autorzy pracy korzystając z opracowanego przez siebie ankietowego narzędzia pomiarowego, przedstawionego w poprzedniej pracy dokonali badania porównawczego kondycji psychicznej dwóch bardzo podobnych grup młodych osób. Były to studentki pielęgniarstwa pierwszego roku studiów w Belgii i w Polsce.

WYNIKI

Wykonane badanie wykazało znamienne statystycznie różnice. Wydaje się, że studentki w Belgii mają mniej problemów emocjonalnych, natomiast ich angażowanie się wobec wyzwań społecznych jest mniejsze aniżeli wśród studentek w Polsce.

WNIOSKI

Istnieją przesłanki świadczące za tym, że ogólna kondycja psychiczna narodów europejskich nie jest dobra. Uzasadnia to podjęcie dalszych badań porównujących kondycję psychiczną młodych ludzi różnych krajów europejskich.

SŁOWA KLUCZOWE

¹ Instytut Pielęgniarstwa Państwowej
Wyzszej Szkoły Zawodowej w Nysie
² Département Paramédical,
Haute École de Namur

ADRES**DO KORESPONDENCJI:**

Andrzej Brodziak
Szpital Specjalistyczny Nr 1 w Bytomiu
Katedra i Oddział Kliniczny
Chorób Wewnętrznych
ul. Żeromskiego 7
41 - 902 Bytom
tel./fax 32 2812122
e-mail.: andrzejbrodziak@wp.pl

kondycja psychiczna, studenci pielęgniarstwa, badanie porównawcze, Belgia, Polska

ABSTRACT

BACKGROUND

Some publications, as well as some own observations confirm the opinion that mental condition of contemporary living people is not very good. Doubts about the average mental state concern, in particular, young people. This raises the question whether the mental condition of young people in our country differs significantly from the average mental status in other European countries.

MATERIAL AND METHODS

The authors performed a survey, using the own questionnaire discussed in their previous work. They carried out comparative studies of psychological condition of two very similar groups of young people. These were first year students of nursing studies in Belgium and Poland.

RESULTS

The results of this study revealed statistically significant differences. It appears that students in Belgium have fewer emotional problems, while their engaging to social challenges are lower than among students in Poland.

CONCLUSIONS

The premises exist behind that general mental condition of European nations is not good. This justify further research comparing mental condition of young people of different European countries.

KEY WORDS

mental condition, nursing students, a comparative study, Belgium, Poland

WSTĘP

Ostatnio często jest formułowane pytanie: „Jaka jest kondycja psychiczna żyjących nam współcześnie narodów europejskich?”. Odpowiedzią na to pytanie są zainteresowani nie tylko profesjonaliści z zakresu Zdrowia Publicznego, psycholodzy i przedstawiciele zawodów medycznych, ale i szeroki ogół decydentów i myślącej opinii społecznej.

Optymizm, pozytywne emocje, wigor, tzw. energia psychiczna wyznaczają samopoczucie. Od przeciętnego poziomu optymizmu i samopoczucia psychicznego zależy zdolność danej społeczności do pokonywania trudności, choćby takich jak przezwycięzenie obecnego kryzysu ekonomicznego.

Od wielu lat jest znana także teoria Aarona Antonovsky'iego, który wiązał wręcz stan zdrowia z tzw. koherencją psychiczną. Pojęcie to, jak wiadomo, obejmuje zdolność danej osoby do rozumienia otaczającej rzeczywistości, dostrzegania sensu świata i zaradność.

Śledzenie wypowiedzi publicystycznych (1,2) oraz przeprowadzone osobiście rozmowy z młodymi osobami w kilku krajach europejskich (Polska, Czechy, Węgry, Belgia) skłaniają także do zastanowienia się - czy ogólna kondycja psychiczna narodów europejskich jest rzeczywiście dobra. Wyzwaniem wobec zapartywań o pozytywnym stanie ducha współczesnej młodzieży jest np. marny poziom opanowanej wiedzy (2) i niska dzietność (przyrost naturalny) w większości krajów europejskich.

W trakcie spotkań i rozmów z młodzieżą czasami odnosi się wrażenie, że rozpowszechniona jest postawa pasywna, brak fascynacji możliwymi wydarzeniami przyszłymi, rodzaj „deficytu wyzwania”.

Odpowiedź na sformułowane na wstępie pytanie nie jest prosta. Ogólna kondycja psychiczna jest zapewne różna w różnych grupach wiekowych. Aby ją oszacować trzeba dysponować narzędziem ewaluacji. Opublikowane badania porównujące stan wybranych grup ludności w różnych krajach Europejskich nie obejmują takich parametrów jak ogólna kondycja psychiczna (3,4)

W poprzedniej naszej pracy zaproponowaliśmy ankietę opracowaną w kilku językach w celu przeprowadzania badań porównawczych wybranych grup osób (5). Określiśmy tam podstawy teoretyczne tego narzędzia ewaluacji kondycji psychicznej.

Wobec zaistnienia możliwości porównania dwóch bardzo podobnych grup osób w dwóch różnych krajach europejskich dokonaliśmy sondażowego badania ankietowego. Wyniki tego badania przedstawiamy w niniejszej pracy.

GRUPY BADANYCH OSÓB

Badanie ankietowe przeprowadzono w dwóch grupach studentów pierwszego roku studiujących pielęgniarstwo w dwóch różnych krajach, a mianowicie w Belgii i Polsce.

Były to osoby płci żeńskiej. Zarówno w Belgii jak i w Polsce pielęgniarstwo studiuje niemal wyłącznie kobiety. Dokonując wyliczeń porównawczych wyłączono ankietę wypełnione przez pojedynczych studentów - mężczyzn.

Liczebność grup była następująca: Belgia (B) $n = 28$, Polska (P) $n = 14$. Wiek w obu tych bardzo jednorodnych i podobnych do siebie grupach osób był następujący :

B ~ (wiek średnia $21,10 \pm$ odchylenie standardowe $1,8$ rozstęp $19-26$ lat); P ~ (wiek średnia $21,16 \pm$ odchylenie standardowe $1,6$ rozstęp $20-25$ lat)

METODYKA

Względem obu grup studenckich przeprowadzono pobranie danych poprzez ankietę, któ-

rych strukturę i podstawy teoretyczne omówiliśmy w naszej poprzedniej pracy (5).

W obu przypadkach ankietę rozdano na sali wykładowej przed wykładem. Podkreślono anonimowość ankiety. Apelowano o wypowiedzi szczere. Umożliwiono stawianie pytań w trakcie wypełniania ankiety, jakkolwiek takich pytań było niewiele.

Wypełnione, papierowe kwestionariusze ankiety poddano podliczeniu i analizie statystycznej. Ankieta jak opisaliśmy to w poprzedniej pracy umożliwia odpowiedzi: „Tak” - potwierdzenie podanego stwierdzenia, „Nie” - negacja tego stwierdzenia, bądź „pośrednio”.

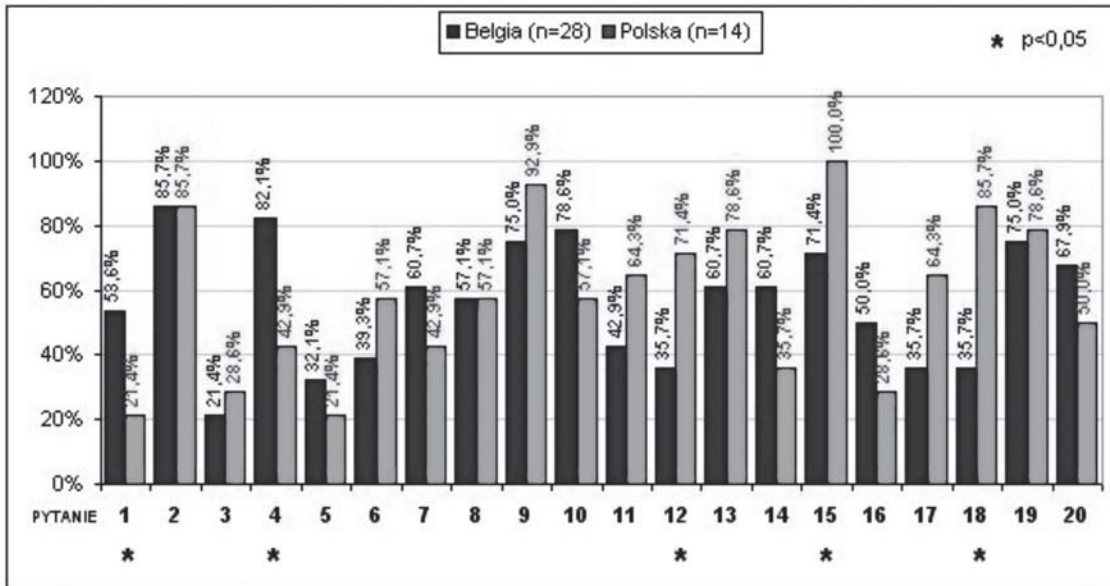
Liczne inne badania sondażowe przeprowadzone przy pomocy tej samej ankiety skłaniają nas do zaproponowania przeprowadzania analizy statystycznej, która rozróżnia jednak tylko dwie kategorie odpowiedzi „TAK oraz łącznie „Nie” i/lub „Pośrednio”. Jest to zgodne z teoretycznymi założeniami ankiety. Osoby, które nie udzielają zdecydowanej odpowiedzi „Tak” - w istocie mają trudności psychologiczne (psychiczne) w zakresie problematyki określonej przez dany element (item) ankiety. Średnie arytmetyczne dla algebraicznych podsumowań nie wnoszą istotnych informacji. Ciekawe różnice spostrzega się dopiero po zastosowaniu testu Chi-kwadrat dla tablic 2×2 dotyczących poszczególnych pytań. Surowe wyniki porównano testem Chi-kwadrat z poprawką Yatesa (B-P).

WYNIKI

Uzyskane wyniki ilustruje rys. 1. Na przedstawionym wykresie, pozycje 1-20, wyróżnione na osi odciętych odpowiadają pytaniom 1 - 20 ankiety. Poniżej numeru pytania zaznaczono gwiazdką te pytania, dla których znaleziono różnice znamienne statystycznie dla $p < 0,05$

O ile wyliczenia testem Chi- kwadrat wykonano oczywiście dla wyników surowych to słupki wykresu podają te same dane jako odsetki odpowiedzi „Tak” w danej grupie. Umożliwia to szybkie spostrzeżenie ważnych różnic. Znaleziono różnice znamienne statystycznie dla proporcji odpowiedzi „Tak” pomiędzy grupą studentek belgijskich i polskich dla pięciu pytań.

Należy także zaznaczyć, że średnie arytmetyczne wyników zbiorczych są w obu grupach po-

Rycina 1. Zestawienie procentowo wyrażonej proporcji odpowiedzi „Tak” wśród studentek pielęgniarstwa w Belgii i Polsce, na 20 pytań omówionej wyżej ankiety, szacującej ogólną kondycję psychiczną

Figure 1. Setting of percentages of answers „Yes” for 20 questions of discussed questionnaire estimating general mental condition among nursing students in Belgium and Poland

dobne (rzędu + 9, a mianowicie P ~ 8,7 ; B ~ 9,3). Jest też istotne, że uzyskiwane wyniki zbiorcze dla poszczególnych osób w obu grupach wahają się w znacznym przedziale liczbowym (od - 4 do + 15) Znaczenie wykrytych różnic omawiamy poniżej.

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Znaleziono znacznie większą ilości odpowiedzi „Tak” (potwierdzeń) przez studentki w Belgii na stwierdzenie:

[1. Nie doznałem w przeszłości lub całkowicie przezwyciężyłem negatywne wpływy, które mogłyby powodować we mnie takie zaburzenia emocjonalne jak: depresja, długotrwały lęk, poczucie winy, poczucie krzywdy, żalu, upokorzenia, utraty godności, gniewu, nienawiści, chęci zemsty, odegrania się, itp.]

podobnie jak i na stwierdzenie:

[4. Niemal stale mam dobry nastrój]

Natomiast studentki w Polsce znamiennej części potwierdzały stwierdzenia.:

[12. Jestem przekonany o ogromnym znaczeniu ludzi i stojącym przed nimi zadaniem] [15. Sądzę, że należy się przykładać do doskonalenia relacji międzyludzkich, tzn. współuczestniczyć w propagowaniu przyjaznej postawy wobec innych, poszanowania wolności słowa i wolności działania, przeciwdziałając wszelakim zapędom autorytarnym]

[18. Sądzę, że zasady etyczne, w miejsce kategorycznych nakazów i zakazów mogą być oparte o spostrzegane prawidłowości, iż czynienie zła na dłuższą metę nie popłaca oraz zasadę „nie czyn drugiemu, co Tobie nie miłe”] Różnice dla wyliczonych wyżej stwierdzeń [1] i [4] oznaczają, że studentki belgijskie są częściej i/lub głębiej zrównoważone emocjonalne, bądź dlatego, iż nie doznawały znacznych negatywnych wpływów, bądź dlatego, iż przezwyciężyły takie negatywne wpływy.

Znacznie częstsze potwierdzanie wyliczonych powyżej stwierdzeń [12], [15], [18] przez studentki polskie wydaje się przemawiać za tezą, iż młodzież w naszym kraju, z jakiś powodów częściej przejmuje się, bądź częściej rozważa trudną problematykę społeczną. Taka, być może, zadziwiająca konkluzja byłaby jednak

zgodna z wyrażoną ustnie opinią nauczycieli akademickich z Haute École de Namur, którzy twierdzą iż współczesnej młodzieży w Belgii „brakuje wyzwań”. O dziwo, byłoby to zgodne z wymową cytowanego artykułu opublikowanego przez dziennik „Le Monde” (1), którego autor jest przekonany, iż młodzież we Francji „utraciła wiarę w przyszłość”.

Bardzo różne wyniki sumaryczne dla poszczególnych osób w obydwóch grupach oznaczają, iż kondycja psychiczna niektórych osób jest marna. Średnie arytmetyczne wyników zbiorczych rzędu +9 - w obydwóch grupach - w porównaniu z możliwym wynikiem maksymalnym +20 oznaczają, że również przeciętnie kondycja psychiczna nie jest zbyt dobra.

WNIOSKI

1. Istnieją przesłanki świadczące za tym, że ogólna kondycja psychiczna narodów europejskich nie jest dobra.
2. Proponowane narzędzie pomiarowe, jak się wydaje pozwala oszacować ogólną kondycję psychiczną badanych grup osób.
3. Wykonane badanie wykazuje różnice w zakresie niektórych elementów kondycji psychicznej młodych kobiet w Belgii i Polsce.
4. Wydaje się, iż w Belgii, zamiennie więcej aniżeli w Polsce studentek pielęgniarstwa deklaruje stan dobrego samopoczucia i zrównoważenia emocjonalnego.

PIŚMIENNICTWO

1. Benoît Floch B. Les 16-25 ans, génération qui a perdu foi en l'avenir. Le Monde, 09.03.2009.
2. Hartman J. Szkoła buja w obłokach - Większość nowych studentów kompletnie nic nie umie - 10 % studentów to analfabeci, zdolni jedynie zapisać ciąg znaków bez wielkich liter, bez kropek, bez sensu. Gazeta wyborcza, 9.04.2009: 20.
3. Hernández - Quevedo C, Jones A.M., Rice N. Persistence in health limitations: a European comparative analysis. J Health Econ. 2008; 27:1472-1488.
4. König HH, Bernert S, Angermeyer MC i współ. Comparison of population health status in six european countries: results of a representative survey using the EQ-5D questionnaire. Med Care. 2009;47:255-261.
5. Brodziak A., Lecomte M-A. Ankieta dla międzynarodowych badań porównawczych kondycji psychicznej wybranych grup osób. Ann Acad Med. Siles 209; 63: 48-54